

FEDA

ağustos 2026

rekorlar
kırılmak
içindir
~schumacher

SCHUMACHER
BON JOVI
FELSEFE
MITOLOJİ
ASTROFİZİK

№2:

Ekibimiz

Ali Dündar- Genel Yayın Yönetmeni
Fatma Aysima Arıözsoy- Editör

Mert Daplan- Spor Yazarı
Defne Değer- Müzik Yazarı
Ilgın Göçen - Felsefe Yazarı
Meliha Yaşar Çakır - Mitoloji Yazarı
Zeynep Çağlayan- Astrofizik Yazarı

SCHUMACHER

Çoğu kişi tarafından Formula 1'in en iyi sürücüsü olarak görülen Michael Schumacher 3 Ocak 1969'da Batı Almanya'da (Günümüzde Almanya) Köln şehrinin yakınlarında bulunan Hürth-Hermülheim'da Rolf Schumacher ve Elisabeth Schumacher çiftinin çocukları olarak dünyaya gelir. Henüz dört yaşındayken babası Rolf ona kendi imkanlarıyla bir karting aracı yapar ve motorsporlarıyla bu şekilde tanışır. Kartinge ve yarışa ilgisini gören ailesi onu Kerpen-Horrem'de bir karting pistine götürür ve küçük Michael burdaki karting kulübünün en genç üyesi olur. Altı yaşına geldiğinde Schumacher'e babası kullanılmış parçalardan bir karting aracı yapar ve ilk şampiyonluğunu bu araçla kazanır. Ailesi yarış masraflarını ödemek için karting tamiri ve karting pistinin kantininde çalışmaya başlar. Buna rağmen maddi yetersizlikler olunca yerel gazetelerde haberleri çıkan Michael'e yerel işadamları tarafından destek sağlanır ve Michael yarışmaya devam eder.

Henüz 12 yaşındayken karting lisansını alan Michael 1984'te Almanya Junior Karting Şampiyonası'nı kazanır.1985'te Adolf Neubert'in Eurokart takımına katılır. 1987'de Almanya ve Avrupa Karting şampiyonudur.1988'de Almanya Formula Ford ve Formula König serileri ile tek koltuklu yarış hayatına ciddi bir adım atar.

1989'da Will Webber'in WTS Formula 3 takımı ile anlaşır. 1990'da Almanya Formula 3 şampiyonluğuna erişir. Bu etap, onun Formula 1 kariyeri için önemli bir dönüm noktasıdır.

Çaylak Michael,1991 Belçika Grand Prix'inde Jordan takımıyla ilk yarışına çıkar. Daha ilk yarışına 7. pozisyondan başlasa da debriyaj problemleri yüzünden yarış dışı kalır ama sıralama turlarındaki performansı dikkatleri üzerine çeker. Bu performansı sayesinde 1991'de Benneton Ford ile sözleşme imzalar. 5 yıl kalacağı Benneton'da ilk F1 şampiyonluğunu tadacaktır.

1994 sezonunda Schumacher, Damon Hill'in 1 puan önündedir. Son yarış olan Avustralya Grand Prix'inde şampiyon belli olacaktır. Schumacher, Hill'in arkadan yaptığı atağı göremeyip virajın iç kısmına doğru bir hamle yapar ve Hill'in arabasına çarpar. Schumacher yarış dışı kalır ancak aldığı hasardan dolayı Hill'in yarış dışı kalması sonucu Schumacher ilk F1 şampiyonluğunu elde eder. Bir çok kişinin "Dirty Move" olarak adlandırdığı bu hareket sonucu büyük bir efsane doğar.

1995'te 102 puanla şampiyon olur ve 1996'da hepimizin yakından tanıyacağı Ferrari ile anlaşır.

İlk sezonunu 3. bitirir. 1997 yılında Jacques Villeneuve ile kıran kırana bir şampiyonluk mücadelesi geçirir. 1997 Avrupa Grand Prix'inde kasıtlı olarak Villeneuve'ye temas etmesi sonucu 1997 Pilotlar Şampiyonasından diskalifiye edilir.

1998 de Mika Hakkinen ile kıran kırana bir şampiyonluk mücadelesi verir ama 86 puanla ikinci olur.

1999'da yine Mika Hakkinen ile mücadele eder. 1999 İngiltere Grand Prix'inde geçirdiği kaza sonucu ayağını kırar ve 6 yarış kaçıırır. Bu talihsiz sezonu 44 puanla beşinci tamamlar.

Ve hepimizin aşık ar olduğu o sezonlar gelir. Kırmızı Baron 2000-2001-2002-2003-2004 yıllarında üst üste 5 kez Ferrari ile şampiyon olur(2000/108 puan-2001/123 puan-2002/144 puan ve tüm yarışlarda podyumda olma rekoru-2003/93 puan-2004/148 puan)

Bu güzel günlerin ardından Schumacher,2006 yılında emekliliğini açıklar ve F1 sahnesine veda eder.

Ancak bu ayrılık uzun sürmez ve 2010'da Mercedes ile pistlere geri döner. Eski hızı yoktur ama hala pistte tozu dumana katar.

Mercedesle 3 sezon geçirir ve 2012 de Formula 1 sahnesini bir daha dönmemek üzere terk eder.

29 Aralık 2013'te hepimizin bildiği o korkunç kayak kazasını geçirir ve belirli bir süre komada kalır. Komadan çıktıktan sonra yoğun bir bakım sürecine giren Schumacher zamanla bilincini tekrardan kazanır,iyileşmeye devam eder ancak toplumla temas kuramaz. Son alınan bilgilere göre Schumacher daha sağlıklı bir şekilde Formula 1 yarışlarını izlemeye başladığı,hafızasının daha iyiye gittiği ve ilk günkü haline göre çok daha iyi olduğu belirtilmektedir.

Özetle Schumi:

7 Dünya Şampiyonluğu

91 Galibiyet

155 Podyum

68 Pole

77 En hızlı tur

1566 Kariyer puanı

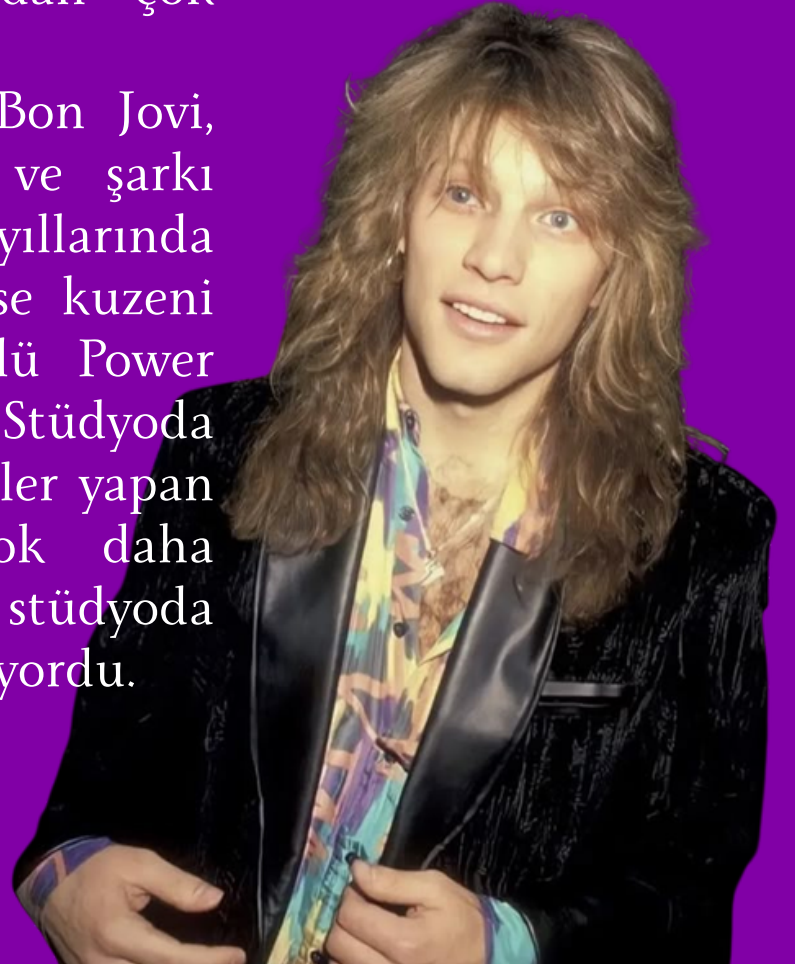
Red Baron'un eski haline kavuşmasını diler sizlere iyi okumalar ve iyi günler dilerim.

BON JOVI

its my life!

Bazı gruplar yalnızca şarkı üretmez; bir dönemin ruhunu, umutlarını ve hayallerini de notalara yansıtır. İşte Bon Jovi de bunlardan biridir. 1983 yılında kurulan Bon Jovi, bugün rock müziğin en önemli gruplarından biri kabul ediliyor. Ancak bu başarı hikayesinin temelleri grubun kuruluşundan çok daha öncesine dayanıyor.

Grubun kurucusu olan Jon Bon Jovi, küçük yaşta gitar çalmaya ve şarkı söylemeye başladı. Lise yıllarında gruplar kurdu. Daha sonra ise kuzeni sayesinde New York'taki ünlü Power Station Studios'ta çalıştı. Stüdyoda temizlik, kahve getirme gibi işler yapan Jon'un hayalleri bunun çok daha ötesindeydi. Asıl hikâye bu stüdyoda ortaya çıkan Runaway ile başlıyordu.

1980'lerin başında yerel bir yarışmaya katılarak yayımlanan Runaway, bu genç müzisyenin hayallerini milyonlara duyurdu. İnsanlar bu şarkının sözlerinde ve melodisinde adeta kendilerini gördü. İşte bu yüzden bu şarkıyı dinlemek istediler, tekrar ve tekrar... İşte bu başarı, kısa süre sonra Bon Jovi'nin kurulmasına ve rock tarihinin efsane gruplarından birinin doğuşuna zemin hazırladı.

Bon Jovi'yi efsane yapan şey yalnızca albümlerinin milyonlarca satmış olması değil, insanların iç dünyasına ayna tutması ve onları akılda kalıcı melodiler ile buluşturmasıydı. Şarkılar zamanla konserlerde söylenen ortak anılara dönüştü.

Grubun imzası denebilecek şarkılardan bahsedecek olursak Livin' on a Prayer, Wanted Dead or Alive ve It's My Life'tan bahsetmezsek kesinlikle haksızlık yapmış oluruz. Livin' on a Prayer Tommy ve Gina adında genç bir çiftin hikayesini anlatır. Verdiği "birlikte olursak her zorluğu yeneriz" mesajı dinleyenlerin yüreğinde yeniden umut tomurcukları yeşertmiştir.

Wanted Dead or Alive ise kovboy teması ile grubun simgelerinden birine dönüştü. Bu şarkı, turneden turneye gezen bir rock grubunun yalnızlığını eski western filmlerindeki kovboy metaforuyla anlatır.

It's My Life ise grup için adeta kalp masajı niteliğindedir. Popülerliği azalmaya başlamış olan grubu tekrardan zirveye taşıyan bir dönüm noktasıdır. "Hayat benim, onu istediğim gibi yaşarım" mesajını veren şarkı eski hayranları ve yeni kuşağı aynı noktada buluşturdu. Grubun ikinci büyük dönemi bu parça ile başladı.

Bon Jovi'nin mirası yalnızca albümlerden veya unutulmaz konserlerden ibaret değil. Jon Bon Jovi'nin topluma katkıları grubun adını müzik tarihinin de ötesine taşıyor. Jon Bon Jovi, daima müziğin insanlara umut verdiğine inandı. JBJ Soul Kitchen'ı ise tam olarak bu düşünce ile hayata geçirdi. Burası maddi imkânı iyi olmayan insanların da onurlu bir şekilde yemek yiyebildiği bir toplum restoranı oldu. Maddi imkânı olmayan kişiler de burada gönüllü çalışarak yemeklerinin karşılığını ödeyebiliyor. Jon Bon Jovi, böylelikle yalnızca müzikleri ile değil, yaptığı çalışmalar ile de milyonlarca insana ilham kaynağı olmaya devam ediyor.

Jon yıllar sonra yaşadığı ciddi ses teli rahatsızlığına rağmen müzikten vazgeçmedi. Uzun bir tedavi sürecinin ardından yeniden stüdyoya dönerek müziğe olan bağlılığını bir kez daha gösterdi.

Aradan geçmiş olan onlarca yıla rağmen Bon Jovi'nin şarkıları hala insanların dilinde. Çünkü bazı melodiler vardır ki, zaman bile eskitemez.

FELSEFE

Felsefe Köşemizde Bu Ay;

Ağustos ayı, Nietzsche'nin, çirkin insanın öldüğü aydır. Bu nedenle bu sayımızda kendisine yer vermek istedim. Çok Uzun bir mevzu olduğundan ötürü partlara bölmemiz olası, haliyle, ilk partiyla karşınızdayım efemim.

Nietzsche, metaforların adamıydı. Gerek kitapları Olsun gerekse de felsefesinde metaforların yerini hiçbir şey tutamazdı. Bazı kesimlerce bir filozoftan ziyade bir edebiyatçı olarak yaftalansa da, bu ithamların gerçeklik payı pek hayli azdır denilebilmektedir.

Nietzsche, kendisinden önceleri benimsenen sistematik felsefe yerine, neredeyse tam tersi denilebilecek bir düşünce biçimi geliştirerek her şeyin iç içe olduğu fakat bir o kadar da ayrı düşünceler olan bir kaosu benimsemiştir.

Felsefesini oluşturmada ana gödelerden biri olan hristiyanlıkla çok küçük yaşta tanışan Nietzsche, yükseköğretimini de ilahiyat üzerinden yapmaktaydı. 1864'te papaz olmaya karar veren Nietzsche, aynı yıl Bonn üniversitesinde klâsik filoloji okumaya, 1865-66 yıllarında ise Leipzig üniversitesinde çalışmaya başlar. Nietzsche'nin dine olan inancında işte bu dönemlerde bir körelme söz konusu olmuştur. Schopenhauer'u onun istenç ve Tasarım Olarak Dünya adlı eseri vasıtasıyla tanınması da, yine bu dönemlere rastlar. Felsefesini hristiyanlığı temellerinden biri alarak geliştirmesinin nedeni olarak görülen bu isteği, Schopenhauer okumaya başladıktan sonra ise adeta 180 derece dönmüştür. Hemen hemen herkesce bilinen Tanrı öldü! İfadesi de, gelişmekte olan insanlığın artık kiliselerin dayattığı biçimde olan tanrı figürüne ihtiyaç duymadığını, bu nedenle de klasik tanrı kavramının şimdiki insanda miadını doldurduğunu anlatmak istemiştir. Eserlerinde gördüğümüz levha atıflarının da eski ve yeni ahitleri kastedencesine yaptığı da aşıkardır bu vaziyette.

Pekala, bu kadar üzerine konuşulan Nietzsche'nin felsefesi nasıldır? Açıklamak bir hayli ve zor olsa da, birazcık derine inmeye çalışalım bu sayımızda.

Varlıkta Nietzsche,

Ontolojik argümanlarına baktığımız zaman Nietzsche'nin varlıkta realist(gerçekçi)ve egzistansiyalist(varoluşçu) olduğunu görmekteyiz. Nietzsche'ye göre varlık, herakleitosçu görüşle benzer olarak, oluşturu ve insanları da bu oluşa tabiidir. Fakat burada bir parantez açmamızda fayda var. İnsanlar her ne kadar bu oluşa tabii olsalar da, kendi amaçlarını kendileri oluşturlar. Haliyle kendilerini kendileri inşa ederler ve kendilerini gerçekleştirme yolu gerekir. Kendini gerçekleştirme yolculuğu acıdır lakin sonundaki ulaşılacak olan nihai ödül, kendini gerçekleştirmek, her acıya değerlidir. Bu durumda Amor Fati devreye girer. Hayatın getirdiği acılar ve sevinçleri, her şeyiyle kabul etmek ve göğüslenmektir. İnsanın değiştiremeyeceği bir durumda kendini değiştirmesidir önemli olan. Ancak her halükarda merkez olarak insanın ta kendisinin alır, kendini gerçekleştirme yolculuğunu.

Nietzsche'nin metaforlar üzerinden konuştuğundan bahsetmiştik, insanın kendini gerçekleştirme yolculuğunda geçtiği aşamaları da metaforları üzerinden anlatmaktadır, 3 sayısının önemiyle birleştiren Nietzsche, alagorilerini genellikle hayvanlar üzerinden kurar. En bilineni işe deve-aslan-çocuk üçlemesidir.

Öncelikle bu üçlemeyi daha iyi oturtmak için Maslow'un ihtiyaçlar piramidini bilmemiz büyük fayda var. Piramidin ilk basamağı insanın tamamıyla fizyolojik ihtiyaçlarını kapsamaktadır.

Yeme-içme, tuvaletini yapma, uyuma. İkinci basamak ise korunma ve barınma ihtiyacını kapsar. Ardından gelen üçüncü basamak ise aitlik duygusuna ve sevgiye hitap eden, insanın sosyal varlığını sağlayabilmesi için gerekli olan kısımdır.

Bir sonraki adım, saygınlıktır.

Toplum içindeki statü, bulunulan mevki, kazanılan ödüller ve alınan maaş gibi durumlara hitap eder. Sıralamada son basamak ise, kendini gerçekleştirme basamağıdır.

Peki, kendini gerçekleştirmek ne demek?.

Nietzsche'ye göre kendini gerçekleştirmek, uyanmaktır. Bu durumda da Nietzsche "Üstinsan" kelimesini ortaya atar. Üstinsan kendini gerçekleştirmiş insandır. Üstün İnsan kendinin ve konumunun-evren ve hayat düzlemi içindeki- farkında olan insandır. Üstinsan farkındadır, uyanıktır. Bizim üçlememizin yeri burada nerede peki?

Deve, toplumun kendisine yüklemiş olduğu yükleri hörgücünde taşıyan, sürüye uygun bir şekilde hayatını sürdüren ve kendisine ne dayatılırsa yapmaya hazır ve nazır bir şekilde, belki de farkında dahi olmadan adeta modern bir köle olarak hayatını sürdüren insan tipidir.

Aslan, toplumun yüklerinden arınmaya çalışan birinin özgürlük sarhoşluğuna sahiptir genelde, isyankardır ve güce karşı açlık vardır. Benmerkezcilik ön planda bulunur. Tıpkı bir aslan gibi gözü pektir.

Çocuk, bu evrede Nietzsche'nin erdeme olan bakış açısını ele almamız gerekmektedir. Nietzsche erdemde nihilizmciliği

benimsemiştir. Bu nedenle kendisi insanın bir ahlak yasasına bağlı olduğunu yadsır. Çocuk evresinde de insan kendi erdemini kendi oluşturur. Bunu oldukça masumlukla yapar, meraklılığı ön plandadır. Adeta bir çocuk misali

kendini ve etrafını tanımak için can atar. Bu evre artık kendini gerçekleştirme basamağına ulaşmaya çabalayan bireyi temsil eder. Bu yolculuk işe bengi dönüş etrafında şekillenir. Şu geçite bak cüce, iki yüzü var. İki yol birleşir burada: Kimse daha sonunu bulamamıştır bu yolların."

"Şu geriye doğru uzanan yol:Ebediyete dek sürer. Şu dışarıya doğru uzanan öteki yola gelince, o da bir başka ebediyettir.

Birbirine aykırıdır bu yollar; başlarıyla iterler birbirlerini; şurada, şu geçitte birleşirler. Bu geçidin adı üzerinde yazılıdır: 'An'

Ama kim bunlardan birini izlese; durmadan daha ileri, daha öte izlese: Sence cüce, bu yollar sonsuza dek birbirinden aykırı kalır mıydı?

Dün olan her şey yalan söyler, bütün gerçekler eğridir, zaman bile bir dairedir.”

(Sayfa 169 Böyle Buyurdu Zerdüşt)

Son paragrafta da açıkça belirtmiştir yazarımız , zamanın nasıl bir döngü, bir daire şeklinde olduğunu. Varlığı da böyle açıklar aslında.

Geçmişin ve geleceğin ebediyete kadar süreceğini dile getiriyor. Aslında zaman sistemini bir çember alegorisine oturtursak çemberin bir bitişinin olmaması, bir bakıma, çember boyunca kat edilen yolun, durmak bilmez ise sona kadar, ebediyet olacağını söyleyebiliriz. Geçmişin de geleceğin de bu nedenle birbirinden o kadar da aykırı olmadığını aktarıyor akabindeki paragrafta. Ancak bu çemberin halihazırda üzerinde bulunduğumuz konumuna, yani geçmişle geleceğin kesiştiği konuma, da ‘An’ kavramını yüklemiştir.

Bu döngü durumu ebedi bir biçimde devam eder.

Böyle buyurdu Zerdüşt’ün 234. sayfasında iki cümle geçer, “Varlık halkası kendine ebediyen sadık kalır.”/

“Eğridir ebediyetin yolu.” Zaman, hem kendini hem de varlığı döngüye mahkum etmiştir. Bu mahkumluk

“bilinçli bir şey” tarafından değildir ancak. Bu durum

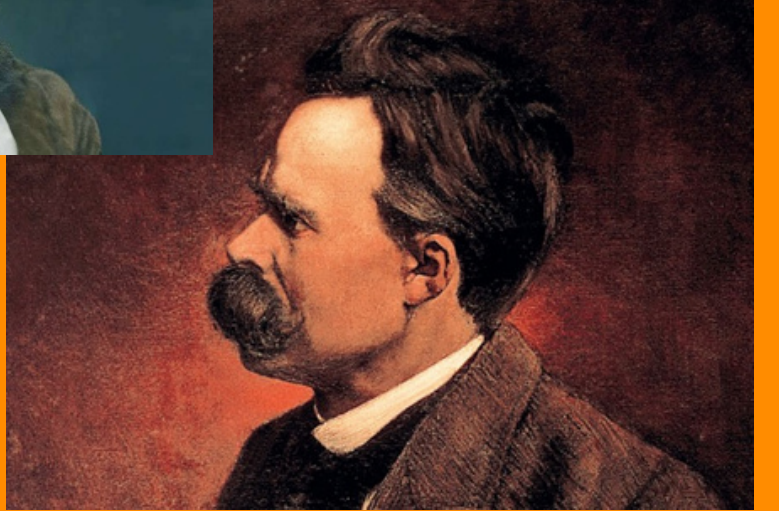
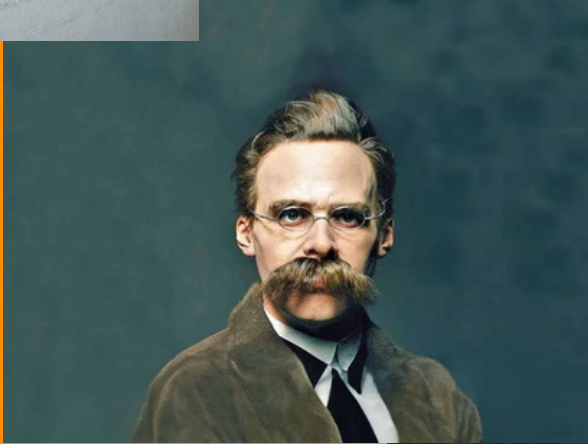
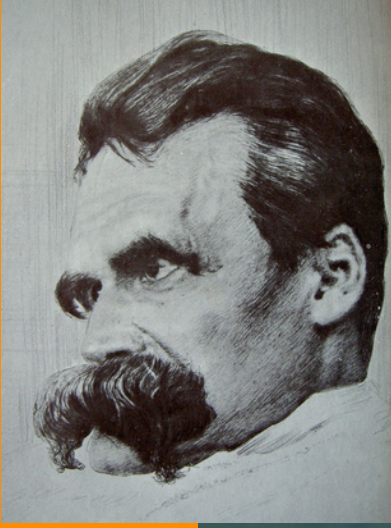
Termodinamik yasalarına da uygun bir durumdur. Hiçlikten varlık, varlıktan hiçlik olmaz.

İnsan yaşamının temelidir değişim ve dönüşüm. İnsan, zamanın bir parçası olarak zamanla eğrilir ve kendinden kendine doğru olan yolculuğunu zamanın kumaşında yoğurur. Bu nedenle döngüseldir insanın yolculuğu da zaman misali.

Nietzsche’de okuyucusuna, ‘anlarının’ her daim tekrarlanacağını aktarmıştır aynı zamanla. Bu nedenle vakitimizi asla sıkılmayacağımız, tekrar yaşamaktan pişman olmayacağımız şekilde geçirmemiz önemli bir olgudur. Burada yine Amor Fati’ye bağlanıyor temelde. Bir daha iyisiyle kötüsüyle aynı hayatı seçecek kadar çok sevmek yaşamını, bağlanmak ona. Bundandır kendinin en iyisini oluşturup aşmak insanlığı. Kaptırmamak lazım diğer tüm dış tehditlere kendinden olan dışında. Var etmektir kendi tüm bu uyuyanlar arasında. Nietzsche’nin en değerli metaforlarından biridir uyku durumu, ve uyanıklık. Uyuyan insan sürünün daimi bir parçasıdır, düşünme yetisini dahi teslim etmiştir topluma.

tek üstüninsan olunca değişmektedir, kendini gerçekleştirince yani. Ancak kimsenin gerçekleştiremeyeceğini iletir Nietzsche bize. Kendisi dahi hiçkimseye rastlamadığını dile getirir uyanık olarak. Herkes daimi bir derin uyku modundadır. Uyanacağını da sanmaz kimsenin ileride.

Kaynakça

<https://pelindilaracolak.substack.com/p/kitap-inceleme-boyle-buyurdu-zerdust>

https://www.academia.edu/44942839/_Heidegger_%C3%A7eviri_Nietzschenin_Zerd

[_%C3%BC%C5%9Ft%C3%BC_Kimdir_1953_2018_](https://www.academia.edu/44942839/_Heidegger_%C3%A7eviri_Nietzschenin_Zerd)

MİTOLOJİ

Yaradılış Destanı'nın Türk Kültüründeki Yeri ve Erlik ile Ülgen Motifleri

Bir önceki bölümümüzde başlangıca giderek yerin ve göğün yaratılışına şahitlik etmiş, kişinin ihaneti ile insanı cezalandırmış, evrenin varoluşu ile iyilik ve kötülüğün çatışmasını başlatmıştık. Fakat Türkler için Yaradılış Destanı yalnızca bir hikayeden ibaret değildi. Türk mitolojisi doğayı anlamlandırırken insan ile doğayı birbirinden ayırmadan bir bütün olarak ele almıştı. İşte Yaradılış Destanı'nın Türk kültüründeki önemi de tam olarak burada başlıyordu.

Gelin, dergimizin bu bölümünde hikayenin ötesine geçelim ve Yaradılış Destanı'nın Türk kültüründeki yeri ve yaratılışın dengesi olan Erlik ve Ülgen motiflerini inceleyelim.

Yaradılış Destanı'nın Türk kültüründeki yeri yaratılış hikayeleri bir toplumun dünyayı nasıl anlamlandırıdığını gösteren anlatılardır. Yaradılış Destanı, Türk kültüründe yalnızca bir varoluş miti olarak kalmamış, toplumun doğaya, insana, devlet yönetimine ve ahlaki değerlere bakışını şekillendiren bir kültür haline gelmişti.

Türker, dünyayı yalnız üzerinde yaşanan ve kaynakları kullanılan bir mekan olarak görmemiş aksine onu bir ruh olarak kabul etmişlerdir. Destanda yaradılışın su ve toprak ile başlaması da bu anlayışın temelini oluşturmaktadır. Türk toplumlarında her daim su ile toprak kutsal kabul edilmiştir. Bu kutsallık Türk toplumlarının günlük hayatına da yansımış; akarsuları kirletmek, ulu ağaçları kesmek gibi davranışlarda bulunmak eski Türklerin anayasası diyebileceğimiz töreye göre kesinlikle yasaklanmış ve bu davranışlar cezalandırılmıştı. Zorunlu durumlarda ise doğanın ruhundan izin alınmış doğanın ruhuna duyulan saygı korunmuştur. Hatta bu derin inancın yansımaları günümüzde hala devam etmekte.

Suya duyulan saygı ve sevgi 'su gibi aziz ol' ve benzeri deyimlerle yaşatılmaya devam ediyor.

Elbette destanın kültürümüze katkıları bu kadar ile de kalmıyor. Destanda geçen dokuz dallı ağaç motifi günümüzde de devam eden ağaca çaput bağlama inancının temelidir.

Eski Türkler bu ağacın her bir dalından bir insan soyunun türediğine inanıyorlardı. Bu ağaç yeryüzü ile gökyüzünü bağlayan kutsal bir ağaçtı. Günümüzde de bir tepe başında veya bir türbe yanında karşılaştığımız dilek ağaçları işte bu kutsal gelenekten geliyor.

Destanın Türk toplum yapısında şekillendirdiği başka bir büyük gelenek ise kadına verilen değerdir.

Destanda Ülgen Han'a yaratma gücünü ve fikrini veren bir dişil ruh yani Ak Ana'dır. Ak Ana'nın suyun altından çıkarak Ülgen Han'a 'Yarat' emrini vermesi Türklerin devlet yönetiminde hakan ile katunun eşit derecede söz hakkına sahip olması bu durumun en eski örneklerindendir. Eski Türk toplumlarında kadınların ailenin ve devletin merkezinde bulunmasının sebebi Yaradılış Destanıdır.

Türk Mitolojisinde Erlik Motifi

Türk mitolojisi ve kültüründe büyük öneme sahip, Yaradılış Destanı'nda iki denge kutbundan biri olan Erlik Han; Türk mitolojisinde kötü ruhları yöneten ve insanların günahlarını cezalandıran bir tanrı olarak bilinir. Kötü ruhları ve şeytani varlıkları kontrol eden Erlik Han, aynı zamanda yeraltı ve ölümün temsilcisidir. Türk mitolojisinde yeraltı dünyası, ruhların ölümden sonra gittiği bir yerdir. Erlik Han'ın hükümdarlığında yönetilen bu dünya, ölümle yaşam arasındaki sınırı temsil eder. İyi ve kötü ruhlar, yaşamları boyunca işledikleri eylemlere göre bu dünyaya girerler. Yeraltı dünyası, Türk inanç sisteminde ölümün doğal bir parçası olarak kabul edilir ve Erlik Han'ın rolü, bu döngüyü düzenlemektir. Türk mitolojisinde ölüm; bir son değil, yeni bir başlangıç olarak görülür. Ruhlar, ölümden sonra yeraltı dünyasına gider ve burada Erlik Han'ın gözetimi altında sonsuz bir yaşama başlar. Bu yaşam, kişinin dünya üzerindeki davranışlarına göre şekillenir. Kötü ruhlar cezalandırılırken, erdemli ruhlar daha iyi bir varoluşa kavuşur. Bu anlayış, ölümün kaçınılmaz bir gerçek olduğu ve her insanın davranışlarının sonuçlarına katlanacağı inancını pekiştirir. Erlik Han, Türk mitolojisinin birçok destanında ve efsanesinde karşımıza çıkar.

O, yaratılış mitolojisinde Gök Tanrı Ülgen'e karşı çıkan ve yer altına sürülen bir figür olarak tasvir edilir. Bazı anlatılara göre Erlik Han, Ülgen'e başkaldırdığı için gökyüzünden yeraltı dünyasına sürgün edilmiştir. O günden beri yeraltı dünyasında kötü ruhları yönetir ve insanların günahlarını cezalandırır.

Erlik Han, sadece bir ceza tanrısı değil, aynı zamanda ölümlerin ruhlarını koruyan bir figürdür. Onun varlığı yeraltı dünyasının düzenini ve ruhların huzurunu sağlar. Türk mitolojisinde yer alan bu anlatılar, ölümün ve sonrasındaki yaşamın doğal bir döngü olduğunu ve bu döngü içinde Erlik Han'ın önemli bir rol oynadığını gösterir.

Türk mitolojisinde karanlığın ve kötülüğün simgesi olarak kabul edilse de aynı zamanda evrenin dengesini koruyan bir figürdür. İyi ve kötü, yaşam ve ölüm, kaos ve düzen arasındaki dengeyi sağlayan Erlik Han; evrendeki bu dengeli yapının vazgeçilmez unsurudur. Kötülüğün varlığı, iyiliğin anlamını güçlendirir ve bu denge evrenin döngüsünü sağlar.

Erlik Han'ın simgesel anlamı, insanın ölüm ve ölüm sonrası yaşam hakkındaki inançlarını da şekillendirir. Türk mitolojisinde Erlik Han'ın varlığı, insanlara yaşamları boyunca ahlaki bir sorumluluk yükler. İyi davranışlar, erdemli bir yaşam ve doğaya saygı; ölümden sonra daha iyi bir yaşamın anahtarı olarak görülür.

Erlik Han için söylenmiş bir şaman duası:

Kara argımak minittü
küheyran

Bindiği (at) kara

Kara kunduz töşöktü
kunduz (derisinden)

Döşeği kara

Kurdak yetpes beldü
yetişmez

Beline kuşak

Kuşak yetpes moyundu
yetişmez

Boynuna kucak

Karış bolgon kamaktü
karış

(Göz) kapağı bir

Kara mıyık sakaldü
sakallı

Kara bıyıklı, kara

Kan çapkan çıraylü
yüzlü (çehreli)

Kana çalmış

Mayma saçtū Bay Erlik
Erlik!

Parlak saçlı Bay

Kişi köksü könöktü
göğsünden

Kuvası kişi

Ku baştan ayaktü
kafatasından

Kadehi kurumuş

Yeşil temir kılıçtū
demirden

Kılıcı yeşil

Yalpak temir yarındü
yassı demirden

Kürek kemikleri

Yilim kara yüstü

Kapkara yüzlü

Türk Mitolojisinde Ülgen Motifi

Türk mitolojisinde iyiliğin, bolluğun, aydınlığın ve yaradılışın temsilcisi, en ulu tanrılardan biri olan Ülgen Han; Türk mitolojisinde göklerin kralı olarak bilinir. Onun başlıca rolü; yeryüzündeki düzeni sağlamak, doğa olaylarını kontrol etmek ve insanları kötülüklerden korumaktır. Ülgen, her zaman haklının ve mazlumun yanındadır. İnsanlara toprağı işlemeyi, ev yapmayı ve düzen kurmayı öğretmiştir. Bir nevi koruyucu atadır. Umudun bittiğı yerde Ülgen akla gelir. İnsanoğlu ne zaman çaresiz kalsa yüzünü gökyüzüne döner ve ondan yardım ister. Gökyüzünün 16. katında bulutların ve yıldızların çok ötesinde yaşayan Ülgen, aynı zamanda Dünya'nın yaratıcısı olarak da tanınır. Onun iradesiyle Dünya, insanlar ve diğer canlılar var olmuş gökyüzü ile yeryüzü arasında bir denge kurulmuştur.

Türk inancına göre insanların iyi veya kötü olması, Ülgen'in dünyasındaki yerlerini belirler. Yaşayanlar, Ülgen'in iradesine uygun yaşadıklarında gökyüzü alemine kabul edilir ve orada huzura kavuşurlar.

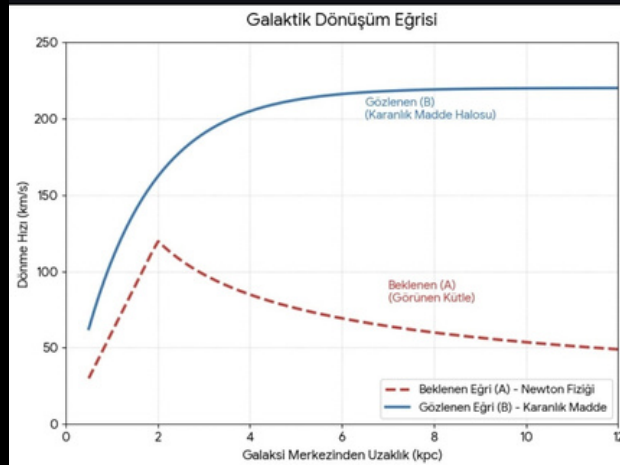
Ülgen, aynı zamanda doğal afetlerin ve bereketin kontrolcüsü olarak da görülür. Yağmur yağdırma, güneş ışığını yönetme ve doğanın döngüsünü sağlama yetkisi ona aittir. İnsanlar, bu doğa olaylarını Ülgen'in iyiliğı ve himayesiyle bağdaştırır. Bu bağlamda, sert geçen bir kış sırasında havaların ısınması için ya da kurak bir yaz günü birazcık yağmur için yakarılacak tek kişi Ülgen'dir.

Tengri inancının soyut yapısının aksine Ülgen, insana yakın ve elle tutulur işler gören bir tanrıdır. İyilik ve aydınlığın temsilcisi olduğu için kendisine kanlı kurban sunulmaz; ona at, süt ve ateş aracılığıyla saygı gösterilir.

ASTROFİZİK

KARANILIK MADDE

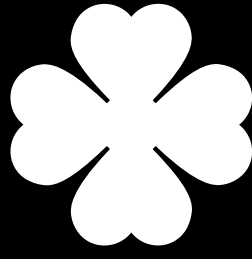
Gökyüzüne bir teleskopla baktığımızda yıldızları ve galaksileri görebiliriz ancak evrenin büyük bir kısmını şuanlık görmedik.İleride bu durum teknolojiyle belki de %99 oranında değişebilir fakat o %1 ne?En üst teknolojileri de geliştiresek, her yere seyahat de etsek göremeyeceğimiz o %1:karanlık madde.Karanlık madde nedir sorusuna gelecek olursak karanlık madde en kısa tanımıyla ışık yaymayan, yansıtmayan ve soğurmeyen; bu yüzden doğrudan görülemeyen bir maddedir.Peki bu maddeyi göremiyorsan varlığını nasıl biliyoruz dersiniz bu maddenin varlığını kütleçekim sayesinde biliyoruz.Kütlesiyle uzay-zaman dokusunu bükerek görünmeyen bir kozmik ağ gibi davranır ve galaksilerin dağılmasını engeller. Eğer bu kütleçekim etkisi olmasaydı, Samanyolu gibi yüksek hızla dönen galaksiler içindeki yıldızları merkezkaç kuvveti nedeniyle uzay boşluğuna savurur ve hiç var olamazdı.Bu durumu açıklamak gerekirse Newton'un fizik kurallarına göre, bir galaksinin merkezinden uzaklaştıkça kütleçekiminin azalması ve dolayısıyla dış kısımdaki yıldızların çok daha yavaş dönmesi gerekir ancak bilim insanları galaksileri incelediklerinde, merkezden en uzakta olan yıldızların bile tıpkı merkezdekiler gibi olağanüstü bir hızla döndüğünü fark ettiler. Normal şartlarda bu hızdaki yıldızların savrulup uzaya kaçması gerekirdi. Yıldızları bir arada tutan bu gizemli kütleçekiminin galaksinin iskeleti gibi bir rol alan karanlık maddeden kaynaklandığı anlaşıldı. Bu maddenin farkedilmesinin hikayesine kısaca değinmek gerekirse, bu fikri ilk ortaya atanlar Jan Hendrik Oort ve Fritz Zwickydir.

Bu maddenin farkedilmesinin hikayesine kısaca değinmek gerekirse, bu fikri ilk ortaya atanlar Jan Hendrik Oort ve Fritz Zwickydir.

Jan Hendrik Oort güneş sisteminin yakınındaki yıldızların hareketlerini inceleyerek galakside görünenden daha fazla kütle olması gerektiğini belirttikten 1 yıl sonra ise Fritz Coma galaksi kümesindeki galaksilerin hızını ölçtü. Görünür yıldızların kütesinin, bu galaksilerin dağılmasını önlemek için yetersiz olduğunu gördü. Son aşama diyebileceğimiz aşamaya ise Galaksi dönme eğrileri üzerine yaptığı çalışmalarla karanlık madde fikrini bilim dünyasında kesin bir gerçeklik haline getiren(1970) Vera Rubin sayesinde geçildi. Tüm bu gözlemler karanlık maddenin varlığına dair güçlü kanıtlar sunsa da hâlâ cevaplanmamış bir soru var : Bu gizemli madde aslında neyden oluşuyor? Doğrudan göremediğimiz için yapısını kesin olarak bilmiyoruz. Ancak bilim insanları, bu maddenin hangi parçacıklardan oluşabileceğini anlamak için çalışıyor. Örnek olarak bilim insanlarının yerin yüzlerce metre altındaki madenlere kurulan devasa laboratuvarlarda çalıştığı. Bu hassas düzeneklerde, uzaydan gelen kozmik ışın gürültüsünden tamamen arındırılmış sıvı ksenon veya argon dolu tanklar kullanılan Araştırmacıların Dünya'nın içinden süzülüp geçen karanlık madde parçacıklarının sıradan bir atom çekirdeğine çarpmasıyla ortaya çıkacak son derece zayıf enerji parlamalarını yakalamayı hedefleyen doğrudan tespit deneyleri verilebilir. Peki bu deneylerin sonucunda şuanlık ne elimizde ne var dersiniz şuanlık WIMP(Çok zayıf etkileşen ağır parçacıklar), aksiyon(Çok hafif, varsayımsal parçacıklar) veya steril nötrino Normal nötrinolarla yalnızca çok zayıf etkileşebileceği düşünülen parçacıklar)gibi henüz keşfedilmemiş parçacıklardan oluşabileceği düşünülüyor. Özetlemek gerekirse günümüzde varlığı kanıtlansa da hala kendisinin tam olarak ne olduğu muamma olan bu madde bir süre daha gizemli kalarak bilim adamlarını meşgul edecek.

FEDA TOPLULUĐU SÜRELİ YAYIN KOLU

DERGİ 17 AĞUSTOS 2026 TARİHİNDE ÇIKMIŐTIR

FEDARESMI.COM

